

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу

Електронний збірник матеріалів

III Регіональної науково-практичної конференції

**«Роль особистості педагога в реформуванні
української освіти в умовах війни:
виклики, реалії та перспективи
(до 80-річчя з дня народження Т. Д. Дем'янюк
та 75-річчя з дня народження С. Г. Карпенчук)»**

11 жовтня 2024 року

Рівне – 2024

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу**

Електронний збірник матеріалів

III Регіональної науково-практичної конференції

**«Роль особистості педагога в реформуванні
української освіти в умовах війни:
виклики, реалії та перспективи
(до 80-річчя з дня народження Т. Д. Дем'янюк
та 75-річчя з дня народження С. Г. Карпенчук)»**

11 жовтня 2024 року

Рівне – 2024

Роль особистості педагога в реформуванні української освіти в умовах війни: виклики, реалії та перспективи (до 80-річчя з дня народження Т. Д. Дем'янюк та 75-річчя з дня народження С. Г. Карпенчук): електронний збірник матеріалів III Регіональної науково-практичної конференції. Рівне: РДГУ. 2024. 185 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 31 жовтня 2024 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали III Регіональної науково-практичної конференції «Роль особистості педагога в реформуванні української освіти в умовах війни: виклики, реалії та перспективи (до 80-річчя з дня народження Т. Д. Дем'янюк та 75-річчя з дня народження С. Г. Карпенчук)»

Ваколюк А. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ
м. Рівне*

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.

Уже не перший рік в Україні триває війна, кожен день якої є стресовим для мешканців держави. Так чи інакше, це стосується усіх, незалежно від регіону перебування та зайнятості. Проте сила, інтенсивність та наслідки такого стресу дійсно можуть відрізнитись в залежності від різних чинників та конкретних обставин. Відкритим залишається питання стосовно того, як же справлятися із постійним стресом, та при цьому повноцінно жити, не зважаючи на постійні загрози особистій безпеці.

Згадуючи теорію американського психолога Абрагама Маслоу, більш відому як «Піраміда Маслоу», можемо зазначити, що безпека є однією з найважливіших людських потреб та займає наступне місце після фізіологічних потреб. Відповідно, реалізація інших потреб людини, без задоволення цих базових є практично неможливою. Разом з тим, у тісному взаємозв'язку із задоволенням потреб людини перебуває і мотивація до будь-якої діяльності.

Так склалось, що головним пріоритетом для багатьох мешканців нашої держави на сьогодні – забезпечення особистої безпеки. Тривалість війни змусила шукати способи пристосувати своє життя до реалій сьогодення. Відтак, у відносно безпечних куточках країни відновлена та налаштована діяльність усіх соціальних інституцій для звичного життя громадян – люди, не зважаючи на постійні

загрози та стрес продовжують працювати, навчатись та займатись повсякденними справами. Військові конфлікти супроводжуються стресом, тривогою та нестабільністю, що суттєво впливає на психологічний стан людей, особливо дітей та молоді, які перебувають у віці активного навчання. Саме мотивація займає чільне місце в освітньому процесі та є одним із факторів успіху навчальної діяльності здобувачів освіти.

Під час війни проблема мотивації до навчання стає особливо актуальною і надзвичайно складною. У таких умовах важко забезпечити стійку та ефективну мотивацію до навчальної діяльності, оскільки головним пріоритетом стає виживання та безпека. Постійні загрози життю та безпеці можуть викликати занепокоєння серед здобувачів освіти, що може вплинути на їхню здатність концентруватися та засвоювати нову інформацію. Постійний стрес може призвести до втоми та емоційного вигорання, що ставить під загрозу здатність вчитися і запам'ятовувати інформацію. Крім того, постійна тривожність також може спричинити психологічну дезорієнтацію. Умови життя можуть раптово змінитися, і люди можуть втратити впевненість у завтрашньому дні. Це, відповідно, може в свою чергу призвести до відчуття безнадійності щодо майбутніх перспектив та втрати інтересу до навчання. Стрес і тривога, які є невід'ємною частиною збройного конфлікту, можуть суттєво підірвати мотивацію до навчання, ускладнити навчальний процес і вплинути на загальну академічну успішність [1, с. 120].

Ще однією проблемою, що впливає на мотивацію до навчальної діяльності є переривання навчального процесу. Військові дії можуть призвести, у тому числі, до руйнування навчальних закладів, евакуації населення, переслідувань та вимушеного переміщення. Зміна середовища проживання,

втрата дому та сім'ї, постійний страх за власну безпеку можуть призвести до відчуття втрати контролю над ситуацією. Це перериває звичний ритм навчання і створює перешкоди для освітнього процесу. За таких обставин здобувачі освіти можуть відчувати психологічний та емоційний стрес, що значно ускладнює навчальний процес і може призвести до втрати мотивації до навчання.

Наступною проблемою, що може виникнути під час війни та безумовно впливає на всі сфери життя людей – це економічна нестабільність. Втрата доходів, втрата роботи та інфляція, зростання фінансових проблем, та процес їх вирішення може призвести в цілому не тільки до відволікання від освітнього процесу, а і до зменшення можливостей для отримання освіти та доступу до навчальних ресурсів. Втрата освітніх можливостей є однією з важливих проблем, що виникає під час військових конфліктів. У воєнний час, на жаль, може зазнавати руйнацій інфраструктура, зокрема школи, коледжі та університети. Руйнування навчальних закладів призводить до того, що здобувачі освіти втрачають можливість навчатися у звичних умовах. Особливо це стосується територій, що перебувають під обстрілами або під контролем військових, де стає практично неможливо забезпечити безпечне середовище для навчання [2, с. 358].

Зміна соціальних пріоритетів також може вплинути на мотивацію до навчання. Люди можуть переоцінювати свої цінності і переслідувати інші, більш нагальні цілі, такі як забезпечення безпеки для себе і своєї сім'ї, виживання і захист від військових загроз. Це також може призвести до втрати інтересу до навчання, оскільки освіта стає менш пріоритетною в умовах загального стресу і нестабільності.

Результати досліджень проблеми мотивації до навчання під час війни свідчать про те, що вона є складним і

багатогранним явищем, яке суттєво впливає на освітні можливості та розвиток дітей і молоді в умовах збройного конфлікту. Військові дії породжують низку факторів, таких як стрес, тривога, переривання навчання, зміна умов життя, економічна нестабільність та втрата освітніх можливостей, які впливають на мотивацію дітей та молоді до навчання [3, с. 36].

Стрес і тривога під час війни можуть викликати психологічні та емоційні труднощі, які ускладнюють процес навчання і загострюють проблеми з мотивацією. Переривання навчання та зміна умов життя під час війни також порушує стабільність і звичність навчального процесу, що може призвести до зниження інтересу до навчання та втрати мотивації до досягнення академічних успіхів. Економічна нестабільність і втрата освітніх можливостей створюють реальні бар'єри для доступу до освіти і можуть в майбутньому призвести до інших проблем пов'язаних із соціалізацією та працевлаштуванням окремих осіб. Цілком ймовірно, що проблеми мотивації до навчальної діяльності сьогодні можуть спровокувати настання далекосяжних наслідки для розвитку майбутнього суспільства в цілому.

Таким чином, розуміння та вирішення проблеми мотивації до навчання під час війни є важливим завданням для освітян, психологів та державних органів. Знання того, як війна впливає на мотивацію до навчання, може допомогти розробити ефективні стратегії та програми для підтримки освіти в умовах конфлікту та сприяти успішному навчанню і розвитку дітей та молоді, незважаючи на виклики, з якими вони стикаються в цей період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Москалюк М, Москалюк Н. Підвищення мотивації студентів в умовах дистанційного навчання під час

військових дій. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. № 60. 2022. С. 118–127.

2. Толоч Д. В. Мотивація студентів до навчання в умовах воєнного стану. Наумовські читання : зб. тез доп. учасників XX Всеукр. наук.- метод. конф. здобувачів вищ. освіти та молодих вчених, присвяч. 300-річчю з дня народж. Г. С. Сковороди. Харків. 2022. С. 358–360.

3. Городинська І. О. Психологічні особливості мотивації до навчання підлітків в умовах воєнного стану. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 59 с.